

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑΣ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ

(ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΣΧΑΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣΑΝ ΠΕΡΙΦΗΜΩΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΝ ΤΗΣ ΤΡΑΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑΣ ΤΟΥ ΑΓΓΛΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΒΙΤΤΕΛ)

Πώς προεβάντευσεν τὸν τραγικὸν θάνατόν της. Ποιὸς συγγραφεὶς προτιμοῦσε. Μερικὲς ἀπὸ τὶς σκέψεις της γιὰ τὴ ζωὴ. Ἡ ὠραιοπάθεια καὶ ἡ γενναιοδωρία της. Πώς περνοῦσε τὴν ἡμέραν της. Ἡ ὑγιεινὴ της. Ἄγνωστα ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς της.

Ἡ ὠραία, ἡ ποιητικὴ, ἡ τραγικὴ Αὐτοκράτειρα Ἐλισσάβετ, τὴν ὁποίαν ἔμνησεν ὁ Κ. Χρηστομάνος στὸ γνωστὸ βιβλίον του, γεννήθηκε στὴ Γερμανίαν τὸν Δεκεμβρίον τοῦ 1837. Σὲ ἡλικίαν δέκα ἐπτά μόνις ἔτων παντρεύθηκε τὸν Φραγκίσκον Ἰωσήφ, καὶ ἔγινε ἔτσι ἀπὸ τότε αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας καὶ βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας.

Λίγα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ τραγικὸ τέλος της, ἡ αὐτοκράτειρα εἶχε ἀρχίσαι νὰ γίνεταί πολὺν μελαγχολικὴ. Δὲν τῆς ἄρεσε πιά καθόλου νὰ φορῇ ἀνοιχτὰ φορέματα καὶ νὰ συχνάζῃ στους ἐπίσημους χοροὺς τῆς Αὐλῆς. Ἀρεσκόταν νὰ πηγαίῃ μόνῃ σὲ μακρινοὺς περιπάτους καὶ νὰ μὴ συναναστρέφεται παρὰ μόνον με τὴν Βαρόνην Ἐμυδίν τὴν ὁποίαν εἶχε προσλάβει στὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἀνακτόρων, ὡς κυρία τῆς τιμῆς.

Τὸ πρωτὸ τῆς ἡμέρας πού ἔγινε ἡ δολοφονία της στὴν Γενεύη ἀπὸ τὸν Ἰταλὸ ἀναρχικόν, ἡ αὐτοκράτειρα εἶχε ζυγνήσει ἐξαίρετικὰ κρόσθιμν. Ἐζήτησε νὰ τῆς σεβρίσουν τὸ πρωῖόν της πρόγευμα στὸ κρεβάτι της καὶ ἀφοῦ ἔφαγε παρήγγειλε νὰ μὴν τὴν ἀνησυχίσουν γιὰτὶ ἤθελε νὰ κοιμηθῇ λίγο ἀκόμα. Πραγματικῶς ἡ αὐτοκράτειρα δὲν ἄργησε νὰ παραδοθῇ καὶ πάλι στὸν ὕπνον. Μὰ ἔνα πολὺ τρομακτικὸν ὄνειρον τὴν ἔκανε νὰ πεταχθῇ τραγιμῆν ἀπὸ τὸ κρεβάτι καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς τὴν πόρταν τοῦ δωματίου της, γιὰ νὰ δῇ ἂν ἦτο κλειστὴ. Ἡ ταραχὴ τῆς δὲν ἔπαυε, καίτοι ἐβεβαίωθηκε πὸς κανένας δὲν ἦταν δυνατὸ ν' ἀνοίξῃ τὴν πόρταν τοῦ κοιτοῦς της, καὶ παρήγγειλε ἀμέσως νὰ καλέσουν κοντὰ τῆς, τὴν μόνῃ ἀγαπημένην της σύντροφον καὶ κυρίαν τῆς τιμῆς τὴν Βαρόνην Ἐμυδίν.

Μόλις ἡ αὐτοκράτειρα ἀντίκρισε τὴν κυρίαν Ἐμυδίν ἔβλεπε στὴν ἀγκαλιά της καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια της διηγήθηκε τὸ τρομακτικὸ αὐτὸ ὄνειρον :

—Φοβερό, φοβερό, ἀγαπητὴ μου, τῆς εἶπε, μὲ τρέμουσα φωνή. Φαντάσου πὸς εἶδα μιά γυναῖκα ὑψηλὴ, ντυμένη μὲ βαρεῖα κρέλια ἀπ' τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, νὰ μταίῃν ἔξωφρα στὸ δωματίον μου. Τὴν εἶδα ὀλοζώνταν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ κρεβάτι μου καὶ νὰ μὲ κυττάξῃ κατὰματα μὲ ἀγριεμένα βλέμματα. Εἶχα ἀρχίσαι νὰ παγώνω ἀπ' τὸ φόβον μου, ὅταν τὴν βλέπω νὰ βγάξῃ μὲς ἀπ' τὰ κρέλια τοῦ ῥοῦχά της ἓνα μικρὸ ὄργανον σουβλερό, τοῦμοιαζε σὺν ἓνα περίεργον μαχαλάκι καὶ νὰ μ' ἀγγίξῃ... Ὁ! αὐτὸ στὸ στήθος... Ὁ! δὲν φαντάζεσαι τί πόνο αἰσθάνθηκα, ἀγαπητὴ μου, μὲ τὸ ἀγγεῖμα αὐτό... Πετάρχηκα σὺν τρελλῇ ἀπ' τὸ κρεβάτι καὶ ἔτρεξα πρὸς τὴν πόρταν... Ἐνόμιζα πὸς θὰ εἰρήσκα ζωντανὴ μὲσα στὴν κίμαρῃ μου αὐτὴν τὴν ἄγνωστην μὲ τὰ μαῖρα. Εὐτυχῶς εἶχα ζυγνήσει, καὶ κατάλαβα πὸς δὲν ἦταν παρὰ ἓνα ἀλλόκοτον ὄνειρον...

Ἡ Βαρόνη Ἐμυδίν προσπάθησε νὰ τὴν καθησυχάσῃ, μὰ ἡ Αὐτοκράτειρα εἶχε γονατίσει καὶ ἔκανε τὸ σημεῖόν τοῦ σταυροῦ, κυττάζοντας πρὸς τὸν οὐρανόν...

—Μὰ δὲν εἶνε τίποτα, Μεγαλειοτάτη, ἡσυχάστε. Ἐνα ὄνειρον ἀπὸ τὰ τόσα πού βλέπει κανεὶς ἡμέρα στὸν ὕπνον τοῦ...

—Ὁχι... ὄχι! ἀγαπητὴ μου... Δὲν ἦταν ἓνα ἀπλὸ ὄνειρον τὸ σημερινόν... ὄχι!... Τὸ προαισθάνομαι... Τὸ βλέπω... Κάποιο μεγάλο δυστύχημα ἀκόμη ἀπειλεῖ τὴν ἄτυχον οἰκογένειαν τοῦ οἴκου τῶν Ἀψβούργων.

Καὶ δὲν εἶχε ἄδικον. Τὸ προαισθιμὰ της ἔμελλε νὰ γίνῃ πραγματικότης. Λίγες ὥρες κατόπιν, τὸ ἀλόγεμα τῆς ἰδίας ἡμέρας, ἡ Αὐτοκράτειρα ἔπεφτε νεκρὴ ἀπὸ τὸ στυλῆτον τοῦ Ἰταλοῦ ἀναρχικοῦ.

Ἄπὸ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς της τὴν περνοῦσε μελετώντας τοὺς πρὸ ἀξιολόγου ποιητὰς καὶ συγγραφεὶς τῆς Εὐρώπης. Ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τῶν ἀναγνωσμάτων της, γιὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1893, μαθαίνουμε τοὺς πρὸ ἀγαπημένους της συγγραφεὶς : Οἱ Γκυοκούρ, ὁ Δωδέ, ὁ Μπουντελαίρ, ὁ Λεκὸν Ντελίλ, ὁ Σαίξπηρ, ὁ Τολστόν, ὁ Τουργκένιεφ, ὁ Χάουπμαν, Ὁ Ίψεν καὶ ἡ Ζὺλ. Τὸ ἔτος ἐκεῖνον εἶχε ἀρχίσαι νὰ μεταφράζῃ καὶ τὸν «Ὁθέλλο» τοῦ Σαίξπηρ.

Ἀπὸ ὅλους ὁμως τοὺς συγγραφεὶς τρεῖς ἦταν τοὺς ὁποίους ἐθαύμαζε περισσότερο : τὸν Σαίξπηρ, τὸν Χάινε καὶ τὸν Ὁμηρον. Τοῦ πρώτου τὸ μνημόνιον εἶχε ἀνεγείρει στὸ «Ἀχιλλεῖον» τοῦ δευτέρου στὸ ἀνάκτορον της στὴν Πέστη καὶ τοῦ τρίτου στὴν ἑλευθέρη της στὴν Βιέννη.

Ἄγαποῦσε μ' ἐνθουσιασμὸν καθεὶ ἔκφραση τοῦ ὠραίου. Κάποτε ἓνας γέρος στὴ Μαδέρα τῆς εἶχε προσφέρει μιά ἀνθοδέσμη ἀπὸ καμιέλις καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ ἔδωκε γιὰ ἀμοιβὴ μερικὰ ἀργυρὰ νομίσματα. Τὴν ἄλλη ἡμέρα, συνήνησε στὸ δρόμον ἓνα ὠραῖοτατον κοριτσάκι πού πουλοῦσε κόκκινες καμιέλις χωρὶς νὰ χῆσῃ καιρὸν,

πλησιάζει τὴν ὠραία ἀνθοπώλιδα καὶ τῆς δίδει μιά λίρα. Τὸ κοριτσάκι τὰ ἔχασε καὶ προσέφερε στὴν Αὐτοκράτειρα ὀλόκληρον τὸ πανεράκι της μὲ τὶς καμιέλις. Ἡ Αὐτοκράτειρα ὅμως δὲν τὸ ἔδεχθη, ἀλλὰ τῆς εἶπε γελαστὰ :

—Ὁχι, μικροῦλα μου. Τὴ λίρα δὲν στὴν ἔδωσα γιὰ νὰ μοῦ δώσῃς τὰ λουλουδία σου. Στὴν ἔδωσα γιὰτὶ εἶσαι πολὺ ὠραία, πὺ ὠραία ἀπ' τὰ λουλουδία σου.

Ζοῦσε πάντοτε μὲσα σ' ἓνα φανταστικὸν κόσμον, σ' ἓνα κόσμον ἐντέλως δικὸν της, μὲσα στὸν κόσμον τῆς ποιητικῆς ψυχῆς της. Ὅλες ἡ σκέψεις πού ἔγραφε στὸ μικρὸ καιρὸν της, εἶνε σκέψεις μιᾶς γυναίκας μὲ καλλιτεχνικὴν ἰδιοφυίαν :

«Ὅταν λείψῃ ὁ πόθος ἀπ' τὴ ζωὴ, ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ πιά νὰ ζήσῃ. Εἶνε ἔξω ἀπ' τὴ ζωὴ.»

«Ποῦ καὶ πὸς θὰ πεθάνω, γιὰ μένα εἶνε ζήτημα δευτερεύον. Τὸν θάνατον τὸν περιμένο καθε στιγμὴν, τὸν περιμένο ἀτάραχη καὶ ψυχρῇ.» Πολὺ συχνὰ συνεδίχθη νὰ λέγῃ στὶς διάφορες συναναστροφές της: «Οἱ βασιλεῖς εἶνε δυστυχεῖς ὅσο καὶ οἱ πὺ κακοὶ θνητοί.»

Τὸν τελευταῖον μῆνα τῆς ζωῆς της ἐπανελάμβανε πολὺ συχνὰ στὴν Βαρόνη Ἐμυδίν :

«Θέλω νὰ πεθάνω ξαφνικὰ, μὰ ὄχι ὅμως στὸ κρεβάτι μου. Θέλω νὰ πεθάνω στὸ ὑπαίθριον, στὸν καθαρόν ἀέρα, μὲσα στὴ φύση.»

Ἄποθος τῆς αὐτὸς ἔμελλε νὰ πραγματοποιηθῇ.

Τὸ πρόγραμμα τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ὁποίου ἀκολοθοῦσε ἡ αὐτοκράτειρα ἦταν ἀπὸ τὰ λιτότερα, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς.

Ὅταν ἦτο ἀκόμη νέα, γιὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνηγήροτητα τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ προσώπου της καὶ τὴν λυγρότητα τοῦ σώματός της, ἡ Αὐτοκράτειρα Ἐλισσάβετ τηροῦσε ἀπαρρηκτικῶς τὸ ἔξῃς πρόγραμμα, κατὰ σύστασιν τοῦ περιφήμου ἰατροῦ τῶν Ἀνακτόρων καὶ Κόμητος φὸν Σούβερε :

Χειμῶνα καλοκαίρι ἔτρεπε νὰ ζυγνήσῃ τὸ πρωῖ στὰς πέντε καὶ νὰ πῆρῃ ἀμέσως ἓνα γλαρὸν μάντιον ἀπὸ διβλισμένο νερό. Ὑστερα ντυνότανε πρόχειρα καὶ ἔκανε ἓνα πρωῖον περίπατον μιάς ὥρας στὸν κήπον της, ὅταν δὲ ὁ καιρὸς δὲν τὸ ἐπέτρεπε, ὁ περίπατος τῆς ἔγινετο κατὸ ἀπὸ μιά μεγάλην στοῦ τὴν ὁποία εἶχε κτίσει ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸν στὰ διάφορα καλύματα τῆς.

Στὰς ἔπτά ἀκριβῶς ἔπαινε ἓνα φλυτζάνι τσάι μ' ἓνα μικρὸν παξιμαδάκι καὶ κατόπιν ἄρχιζε νὰ ἐπιβιδεῖται ἐπὶ μιά ὥραν τὸν κλλοπισμὸν τοῦ προσώπου της καὶ ἰδίως τῶν μαλλίων της τὰ ὁποία περιποιεῖτο καὶ προσεχε πολὺ.

Εἰς τὰς δέκα προγευμάτιζε, ἀφοῦ πρώτα παρακαλοῦσε μίαν ἀπὸ τὰς κυρίας τῆς ἀκολουθίας της νὰ τῆς παίξῃ στὸ πιάνον ἓνα ἀπὸ τὰ πὺ ἀγαπημένα της κομμάτια τοῦ Σοπὲν ἢ τοῦ Μπετόβεν. Τὸ πρόγευμά της ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὄλιγον ῤομῆ, ἔνα αὐγὸ καὶ μερικὰ φρούτα. Μετὰ τὸ πρόγευμα ἀκολοθοῦσαν διάφορες ἐπισκέψεις ἢ ἄλλες ἀνακτορικῆς φύσεως. Εἰς τὰς δύο τὸ μεσημέρι παρετίθητο καὶ πάλι ἓνα ἐλαφρότατον πρόγευμα. Μόνον τὸ βράδν

δευποῦσε κάποις βαρύτερα, ἀλλὰ καὶ πάλιν ποτὲ τῆς δὲν ἀγαποῦσε τὴν ὑπερτροφίαν καὶ τὴν ποιικιλίαν τῆς μαγειρικῆς. Ἀκόμα καὶ στὶς ἐξαίρετικῆς περιπτώσεως τῶν μεγάλων ἀνακτορικῶν γευμάτων ἡ αὐτοκράτειρα ἦταν φαινόμενον ὀλιγαρκείας καὶ ἐγκρατείας στὸ φαγητό της.

Τὰ βράδια της τὰ περνοῦσε συχνότατα στὸ γραφεῖόν της κοντὰ στὰ ἀγαπημένα της βιβλία. Στὸ διάστημα τῆς μελέτης της ἔβλεπε ὀλιγογάλα παγωμένον στὸ ὁποῖον ἔσταζε μερικῆς σταγόνας ἀπὸ κρασί Πόρτο.

Στὸ κρεβάτι της ἔπεφτε ἀργά, πάντοτε μετὰ τὰ μεσάνυχτα, καὶ εἶχε τὴ συνήθειαν νὰ κοιμάται χωρὶς νὰ φορῇ κανένα ροῦχον, οὔτε καὶ αὐτὰ ἀκόμα τὰ ἀραχνοῦφρανα νυχτικὰ. Ἡ ἴδια γι' αὐτὸ συνεδίχθη νὰ λέγῃ :

«Μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑποφέρω στὸν ὕπνον μου καὶ τὸ παραμικρότερον βάρος ἐνδύματος. Μοῦ φαίνεται πὸς κάποι πιέζει τὴν ψυχὴν μου καὶ μοῦ σταματᾷ τὴν διάθεσιν τοῦ ὕπνου. Μόλις πέσω καὶ σκεπασθῶ θέλω νὰ αἰσθάνομαι τὸ σῶμά μου γυμνὸ καὶ ἐλεύθερον καὶ μόνον ἔτσι κατορθώνω νὰ δώσω τὸν ἑαυτὸν μου στὴν ἀφθαστὴ αὐτὴ ἡδονὴ τοῦ ὕπνου.»

*

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΕΚΕΔΕΣ ΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΗΣ ΜΕΛΑΝΗΣ

Μόνον ἂν τρίψετε δυνατὰ μὲ ἰσχυρὸν οἰνόπνευμα καὶ μ' ἓνα χοντρὸ μάλλινον πανί, μορφεῖτε νὰ βγάλετε τὸν λεκὲ τῆς κόκκινης μελάνης, εἴτε ἀπὸ τὰ πάτωμα, εἴτε ἀπὸ τὰ ροῦχά σας.

Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἐλισσάβετ